
Liigkasuvõtja ei sobi finantssektorisse

31. juuli 2024

Hiljuti vastu võetud seadusega on krediidiandjate ja –vahendajate ning inkassoettevõtete juhtidele kehtestatud seadusega senisest oluliselt rangem nõue - nad ei tohi olla tegelenud ega tegeleda liigkasuvõtmisega. Muudatus põhineb inkassofirmade tegevuse direktiivil ja tagab tarbijate parema kaitse ning usaldusväärsema finantskeskkonna.

Finantssektori ettevõtete juhid, eelkõige juhatuse ja nõukogu liikmed, peavad vastama kõrgendatud hoolsus- ja erialastele nõuetele. Seda kontrollib Finantsinspeksioon sobivusmenetluse (nn *fit and*

proper) raames, hinnates nii isiku haridust, teadmisi, oskusi ja kogemusi, kui ka seda, kas tema maine on laitmatu. Kui isik vastab kõikidele nõuetele ja on usaldusväärne, siis on ta sobiv töötama finantssektoris juhi positsioonil.

Krediidiandjate ja -vahendajate ning inkassoettevõtete juhtide puhul tuleb nüüd täiendavalt kontrollida, et nad ei oleks tegelenud ega tegele liigkasuvõtmisega. Vastupidisel juhul ei ole nende maine laitmatu ja nad ei sobi finantssektorisse.

Mis on liigkasuvõtmine?

Sellele üheselt nii kerge vastata ei olegi, aga kindlasti seda nähes, tunneb igaüks liigkasuvõtmise ära. Samas vaimus on näiteid toonud ka seletav sõnaraamat: „*Kahtlase taustaga ärimees ostis maatükke üliodavalt kokku liigkasu teenimise eesmärgil. Kõrtsmikud andsid talupoegadele laenu ning nõõrisid selle pealt liigkasu.*“. Seletuseks on märgitud: „*laenatud rahalt võetav liiga suur intress; (röövellik) vahendustasu*“.

Liigkasuvõtmise mõiste puhul on tegemist suuresti määratlemata õigusmõistega, mida Finantsinspeksioon peab iga üksiku isiku sobivust hinnates eraldi sisustama hakkama. Aga kuidas Finantsinspeksioon siis otsustab, kes on liigkasuvõtja ja kes mitte? Seadus annab siin inspeksioonile õnneks mõne vihje, millega arvestada.

Liigkasuvõtmine on reeglina seotud vastutustundliku laenamise põhimõtte, krediidi kulukuse määra ülempiiri või maksetega viivitamise eest ebamõistliku tasu nõudmisega, kui seda on tehtud süstemaatiliselt. Süstemaatilisus siinjuures viitab eelkõige teatavale korrapärasusele ja korduvusele, ehk sedalaadi rikkumised peavad olema toimunud mitmel korral ning olema osaks ettevõtte strategiast.

Kui aga vaadata laiemalt, siis liigkasuvõtmise all võiks rusikareeglina mõista ebamõistlikult suuri või ka kunstlikke tasusid, millega põhjendamatult rikastutakse võlgniku arvelt.

Kas enamik finantssektori juhtidest on nüüd sobimatud?

Kindlasti mitte, kuid uus seadus tõstab oluliselt krediidiandjate ja -vahendajate ning inkassoettevõtjate juhtide personaalset vastutust. Nad peavad tagama, et nende juhitud ettevõtted järgivad elementaarseid krediidi andmise nõudeid. Seda mitte tehes riskivad nad sellega, et Finantsinspeksioon loeb nad sobimatuks finantssektorisse ja nad ei saa oma tööd jätkata. Seeläbi on seadusandja andnud selge signaali, et ühiskond ei tolereeri põhjendamatut ja ülemäärast rikastumist võlgniku arvelt ning röövellikel tasudel ei ole kohta krediiditurule.

